

SAKSBEHANDLER
Kristine Johansen

INNVALGSTELEFON

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
13/02343-2

DERES REF.

DERES DATO

ARK. Forvaltningsarkivet
851.0

VÅR DATO
25.10.2013

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Høring av forslag til statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Riksantikvarens merknader

Riksantikvaren er som direktorat for kulturminneforvaltning opptatt av at kulturminner, kulturmiljøer og landskap tas vare på for framtida og at de håndteres som en ressurs i planleggingen av nye tiltak i omgivelsene. I så måte er vi enig i at planretningslinjene må tilpasses regionale og lokale utfordringer, men samtidig understreker vi behovet for at de statlige målene for forvaltningen av kulturarven er noe man skal strekke seg etter.

I målet for planretningslinjene pkt. 3. står at *utbyggingsmønster og transportsystem skal videre utvikles med sikte på å fremme kompakt utvikling av byer og større tettsteder, ...*. I flere byer og større tettsteder er det områder som er vurdert å være av stor kulturhistorisk interesse, enten bygninger, helhetlige miljøer eller arkeologiske kulturminner. I utviklingen av slike steder er det nødvendig å ivareta de kulturhistoriske interessene. Disse interessene er også med på å fremme helse og livskvalitet for alle. Vi ser det som uheldig at ikke også hensyn til dagens by- og tettstedsmiljøer som kulturmiljøer omtales når arealutnyttelse, fortetting og transformasjon er tema, og ber om at dette tas inn i de endelige planretningslinjene.

Å fortette i allerede utbygde områder kan være positivt, blant annet ved å samle inngrep i bestemte arealer. I slike situasjoner bør man se på muligheten for å styrke de eksisterende kulturmiljøene og slik øke deres verdi, blant annet som boligområder, ved å bruke kulturmiljøene som ressurs i planleggingen. Fortetting i definerte tettbygde strøk utenfor byer og tettsteder, kan imidlertid også være i konflikt med et steds historie og karakter. Fortetting som sådan vil mange steder kunne være direkte i konflikt med det å ta vare på et steds egenart og de kvaliteter ved stedet som bidrar til godt bomiljø og verdiskaping. Kulturminner og kulturmiljøer vil slike steder være gode retningsvisere for god stedsutvikling. Dette bør etter vårt syn omtales som et viktig element i planretningslinjene.

I retningslinjene pkt. 4 gjentas begrepene høy arealutnyttelse, fortetting og transformasjon i byer og tettsteder. Naturområder og sammenhengende jordbruksarealer skal beskyttes mot nedbygging. Bare når det gjelder nye utbyggingsområder er forholdet til kulturminner og kulturmiljøer nevnt og at disse skal tas aktivt i bruk som ressurser i by- og tettstedsutviklingen. Imidlertid synes vi det er uheldig at det i retningslinjene står at det skal *tas hensyn til ... kulturhistoriske verdier*. Dette må etter vårt syn endres til at *kulturhistoriske verdier skal ivaretas og være premisser i planlegginga*.

Kulturminner er også å finne under bakken. I retningslinjene pkt. 4.6 vises bl.a. til at parkering i størst mulig grad bør legges under bakken. Vi minner om at i enkelte situasjoner kan dette være i direkte konflikt med det nasjonale målet om å minimere tapet av kulturminner, og her spesielt kulturminner som ikke er synlige på bakken som eksempelvis kulturlag fra middelalderen som kan være opptil flere meter dype.

Til pkt. 4.7 mener vi at også kulturminner og kulturmiljøer bør omtales spesifikt. Når det gjelder lokalisering av havn, vil det i mange tilfeller kunne være konflikt med kulturminner under vann i tillegg til slik på land.

I pkt. 5 Beslutningsunderlaget er mange tema tatt opp. Vi foreslår at i tillegg til bl.a. jordvernet, bør også hensynet til kulturminner, kulturmiljøer og landskap tas inn som tema her, eventuelt som eget pkt. 5.5.

Vi synes det er bra at fylkeskommunene som kulturminnemyndighet pkt. 6.2 omtales som en viktig instans og deltager i den kommunale planleggingen. Vi minner imidlertid om at også Sametinget er kulturminnemyndighet og skal delta som slik i arealplanprosesser.

Brevet er elektronisk godkjent uten signatur

Marit Huuse (e.f.)
Avdelingsdirektør

Marte Boro

Kopi til: Miljødirektoratet , Postboks 5672 Sluppen, 7485 TRONDHEIM